

Stinsenflora in de Bommelerwaard

door

M. T. JANSEN (Veenendaal), H. N. LEYS (Ede) en J. J. F. E. DE WILDE (Wageningen)

Tijdens een autorit over de Waaldijk in het vroege voorjaar van 1966 werd één onzer verrast door een uiterst fraaie vegetatie van *Corydalis cava* aan de dijkvoet in het park van kasteel Rossum. Dit was de aanleiding om op 17 en 27 maart en op 1 april 1967 de plantengroei van dit park nader te gaan bekijken. Het kasteel doet

tegenwoordig dienst als gemeentehuis en de omgeving is grotendeels als wandelpark vrij toegankelijk. De plantengroei komt vrij goed overeen met wat we kennen van diverse Friese buitenplaatsen op kleigrond. Hieronder volgt nu een alfabetische opsomming van vertegenwoordigers der stinsenflora, aangetroffen in het park van kasteel Rossum.

Anemone nemorosa; één kleine groep van enkele tientallen exx.

Aquilegia vulgaris; enkele exx.

Asperula odorata; één groep.

Corydalis cava; een zeer rijke vegetatie, in grotere en kleinere groepen verspreid over het park; zowel in wit- als paarsbloeiende exemplaren.

Corydalis solida; vrij veel, doch tamelijk verspreid voorkomend. Naar een bastaard van *C. cava* en *C. solida* werd grondig doch tevergeefs gezocht.

Eranthis hyemalis; één grote gesloten groep van vele honderden exx.

Galanthus nivalis; veel planten.

Narcissus pseudonarcissus; vrij veel pollen, die echter spaarzaam bloeiden; gezien de kleine bol is het stellig subsp. *pseudonarcissus*.

Primula elatior; verscheidene exx., volop in bloei, terwijl bij nauwkeurige speuren nog vele tientallen kiemplanten werden aangetroffen.

Pulmonaria officinalis; enkele exx.

Scilla spec.; één pol, die nog niet was te identificeren; mogelijk *S. non-scripta* of *S. hispanica*.

Tulipa sylvestris; groeit in enkele tamelijk grote groepen. Vele honderden éénbladige planten. Met moeite vonden we enkele planten met „bloeiplannen”.

Viola odorata; verscheidene groepjes van resp. violet-, rose- en witbloeiende exx.

Van alle genoemde planten waren *Corydalis cava* en *C. solida* wel het talrijkst en daardoor het meest opvallend. Opmerkelijk is dat *C. cava* beslist vroeger bloeide dan *C. solida*, dit in tegenstelling tot wat diverse flora's hierover zeggen. *C. cava* stond op 17 maart volop in bloei, *C. solida* begon te bloeien. Ook in eigen tuin gekweekte exemplaren vertonen eenzelfde verschil in bloeitijd.

In het gehele terrein komen *C. cava* en *C. solida* groepsgewijze verspreid voor. Van eerstgenoemde soort bedroeg de totale oppervlakte ca. 200 m², terwijl *C. solida* nauwelijks 15 m² bedekte. Bij *C. cava* werd een poging gedaan het percentage vast te stellen van wit- en paarsbloeiende exemplaren. Opvallend was daarbij dat de kleurverdeling in de groepen niet regelmatig was. Elke groep of populatie van individuen had steeds een andere kleurverhouding paars-wit.

Door een 20-tal van deze schattingen te verrichten kwamen we tenslotte gemiddeld op ca. 55% witbloeiende en ca. 45% paarsbloeiende planten. Van *C. solida* werden géén witbloeiende exemplaren aangetroffen, doch wel veel variatie in de paarse kleur, nl. zowel lichtpaars als donkerpaars.

Het heeft ons verbaasd, dat de groeiplaats van *C. cava* in het kasteelbos van Rossum nooit eerder is gerapporteerd, hoewel zij er opvallend genoeg en beslist niet recent uitziet. De dichtstbijzijnde vindplaats komt voor in het kasteelbos van Neerijnen. Deze is echter reeds jaren bekend (M. T. JANSSEN, 1957); er zijn daar ten hoogste enkele m² met genoemde soort bedekt.

De onderstaande vier opnamen geven een idee van de vegetatie waarin *C. cava* voorkomt.

Opname	1	2	3	4
Boomlaag	Iep	Iep	Beuk	Taxus
Boomlaag bedekking	85%	80%	80%	100%
Kruidlaag bedekking	100%	100%	100%	100%
Datum	27-3-'67	27-3-'67	27-3-'67	27-3-'67
<i>Corydalis cava</i>	5.5	1.2	5.5	5.5
<i>Glechoma hederacea</i>	1.2	—	—	—
<i>Poa trivialis</i>	2.5	2.2	—	—
<i>Ranunculus ficaria</i>	+2	5.5	+2	—
<i>Hedera helix</i>	+2	+2	+2	+2
<i>Geum urbanum</i>	+1	+1	+1	2.1
<i>Anthriscus sylvestris</i>	ex.	—	—	—
<i>Allium vineale</i>	—	1.2	—	—
<i>Ornithogalum umbellatum</i>	—	1.2	—	—
<i>Taraxacum spec.</i>	—	ex.	—	—
<i>Urtica dioica</i>	—	1.2	—	—
<i>Galium aparine</i>	—	1.2	—	2.2
<i>Veronica chamaedrys</i>	—	+2	—	—
<i>Rubus „fruticosus”</i>	—	—	—	ex.
<i>Aegopodium podagraria</i>	—	—	—	+2
<i>Ranunculus repens</i>	—	—	—	+1
<i>Veronica hederifolia</i>	—	—	—	+1

In de kruidlaag werd geen enkele mossoort aangetroffen.

De bodem bestaat bij alle opnamen uit een tamelijk humeuze, vrij zware, iets kalkhoudende rivierkleigrond, met een sterke vochtanvoer vanuit het grondwater (opdrachtig). De bovengrond heeft een zeer gunstige kruimelstructuur. Er treedt een regelmatige en goede strooiselvertering op. De humus komt hierin in een zeer speciale vorm voor, nl. in het z.g. Klei-Humus complex of Mull. Deze bestaat vooral uit de uitwerpselen van regenwormen.

We hopen dat men zich van gemeentewege zal blijven beijveren de zeer iraaie vegetatie in stand te houden. Het feit dat men bij de behandeling van het gazon een populatie van *Tulipa sylvestris* ontzien had, is hoopgevend. Om *Tulipa* echter meer in bloei te krijgen verdient het aanbeveling de grond ter plaatse eens door te spitten (nadat de *Tulipa* is afgestorven). Met deze bodembehandeling verliest men dan wel enige exemplaren door beschadiging enz., maar de overgebleven bollen zullen daarna beter groeien en vooral bloeien.

Literatuur

- JANSEN, M. T., 1957. De flora van een oude buitenplaats in de Tielervwaard. Corr. blad Rijks-herb. 5, p. 58—59.
- FLOEG, D. T. E. VAN DER, 1953. Stinsenplanten. D.L.N. 56, p. 108—115 en 129—136.
- Zie voor literatuur over stinsenplanten ook de literatuurlijst bij laatstgenoemd artikel.

Summary

Short description of the flora of a park near the castle of Rossum (prov. Gelderland); this flora much resembles that of several old country-seats ("stinsen") in the province of Friesland.